

84(24сч)/6

A 61

Амаева
Маша

Дахаран некѡ

сроков возврата

Книга должна быть возвращена
не позже указанного срока

7.05. - 672

84/24ч)6

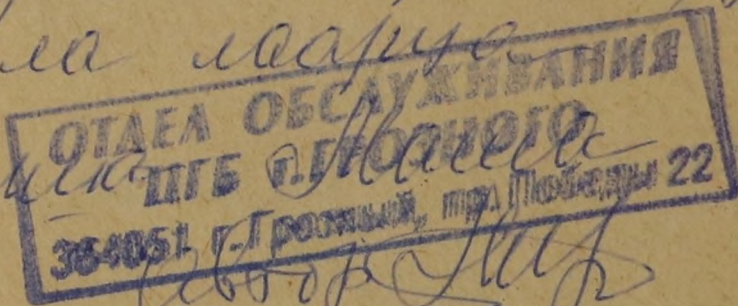
Д.Б.Г.

Амаева
Маша

Дахаран некз

Стихаш

Адам а Нури а
двзалехь ира, ахоту
хела ларча

Соблжа-Гіала
«Книга»
1992

25.11.2001

С 2 (Чеч.)
А 61

*Редактор Эльсанов И.
Художник Джансуева И.*

Арахецна авторан шен чобтах

Амаева М.
А 61 Дорога жизни: Стихи, — Грозный: Книга,
1992 — с. 96.

А 4702060201—38
М 135(03)—92 —92 (без объявл.)

ISBN 5—7666—0568—4

С 2 (Чеч.)

© Амаева М. 1992

АС ХЕСТИЙНА ЛУЪСТА ХЪАННАШ...

Амаева Машин цѣ Маржан ю. Дукха яхийта шен еллачу йоѠан Маржанан цѣ тиллинехъ а, нанас Маша олура цунах, хѠунда аѠлча, исс доьзалхо а велла и йоѠ яра де-ненан, гезгамаша хилла, дуьненах церан дегайовхо хоьттинарг. ЙоѠан цѣ нанас хоьстуш йоккхург яхара дѠа.

ЯлхолгѠачу классехъ йолуш «Сийна бѠаьргаш» цѣ йолу стих язйинера Машас иза «Ленинан некъ» газета тѣ а елира. Эшарш олуш цѣ а яхара йоѠан. Цуьнан «Зандакъара зезаг», «Лаьмнашкахъ серло», «Ас ядор ю хоь сайна», «Суна оьшург-тешам», «Йолало, нохчийн йоѠ» и. дѠ. кх. а эшарш тѣхъ йолуш пластинкаш араевѠира.

Цѣххъана ткъе ялх шо кхаьчча халачу цамгаро мотт сацош, дехачу деа шарна меттахъ йисира Маша. ТѠаккха яздира цо хѠара моѠанаш:

Ас хестийна луьста хъаннаш.
Со тѣейоьхуш, тихкирий-те?
Зезаг кхиьна Зандакъа-лаьмнаш,
Сан аз лобхуш, дийкирий-те?

Иза меттахъ йолуш, йоѠан баланах ца ялаелла, нана кхелхира, цул тѠаьхъа тѣеман чевнаш йолу да а дукха ца вехира. Цхьалха йисинчу Машин диканых дог цадилларо дерриг хилларг — могушалла, доьзал, ирс — схьаделла. Ткъа стихаш, эшарш гуттар хилла цуьнан дахарехъ.

Зандакъара зезаг

ХІай зезаг, мел хаза кхиъна хьо!
ХІай зезаг, мел хаза кхиъна хьо!
Зандакъа ломахъ мел хаза кхиъна,
Сан хьомен зезаг хьо!

ХІай кІентий, бІаьрг тохал вайн лома!
ХІай кІентий, бІаьрг тохал вайн лома!
И лаьмнийн хотеш эшаршца екош,
Ламанхой болх беш го!

ХІай нохчо, хьажахъа вайн лома!
ХІай нохчо, хьажахъа вайн лома!
Зандакъа ломахъ зезаг ду техкаш,
Эсала хьобстуш со!

ХІай вежарий, гІовттийша шу хьала!
ХІай вежарий, гІовттийша шу хьала,
Йохьаллехъ къубйсун Даймехкан сий деш,
Сов бертахъ дехар вай!

ХІай зезаг, мел хаза кхиъна хьо!
ХІай зезаг, мел хаза кхиъна хьо!
Зандакъа ломахъ мел хаза кхиъна,
Сан хьоме зезаг хьо!

1964 шо. Зандакъа.

Суна хьо вицлур вац

Мелчу махо дашош ло
Схъа тлейогIуш бIаьсте ю.
Къорза кузо хазбеш го.
Сан даго, сан даго лехна, хьомениг,
Хьо гаре, хьо гаре даима сатуьйсу.

Хийлазза вай цхъаьна
Шовданехъ ва лаьтташ,
Со новкъахъ сецаеш,
Дуьхъал ког тийсинарг
Сан бIаьргаш, сан бIаьргаш хьо лоьх^{уш} доьлху.
Сан ойла, сан ойла даима хьовца ю.

Мел генахъ хьо хиларх,
Хьо суна вицлур вац.
Хан-зама дIаидарх
Хьоь безам ширлур бац...
Йиц ма е, виц ма ло, варе хьежна со.
Вайн безам биц ма бе, генахъ хиларх хь^ю.

1965 шо. Зандакъя

Нобшка

Къегина дашо малх санна,
Со кхиъна хьомсара эвла
Догга-м даим хьобх хьаьгна,
Ган лиъна хьан сирла шовда.

Сан шовда — Нобшка ду Іенаш,
Дагардо цо шераш хенан.
Алахьа, мел зама яхна,
Хийланна хьо хилла аьхна?

Кху Нобшка йисте дой тийса
Ихнерий мехкаршка хьийса?
Гуьлмаьндин тІам дуьхьал уьйзуш
Нобшка, хьо кхехьнерий къуьйсус?

Нобшка, хьо аса а кхехьна,
Сан безам шир ца ло хьобца.
Тховса а со ахь тІе ехна,
Сайн дагна ахь там бар лобху.

Маьрша ког Даймахка буьллуш.
Язо ца хилийта гІотту.
Сайн марахь юьртахой къуьйлус,
Йоккхаетш маршалла хобтту.

1984 шо.

Блаьсте йогӀу...

Блаьсте йогӀу, блаьсте йогӀу,
Лавтто йовхо кхийдаеш,
Хелхаяла тӀемаш довлу,
Сайн Даймахкахь йоккхаеш.

Я хьо марша, хаза блаьсте,
Ялтин аре техкаеш,
Хьан беркатца токхе гӀаттий,
Адмаш ирсе деладеш.

Хьовца кхочу тхан деза де,
Малхо хаза кхелина.
БорхӀалгӀа март, нанойн сий деш
Дуьнено хьо лерина.

Блаьсте йогӀу, блаьсте йогӀу,
Лавтте йовхо кхийдаеш.
Ненан даго «машар» боху,
Маьрша латта декъалдеш!

Юрт набарха самайолу...

Маълхан нуьро хъаьстина,
Юрт набарха самайолу.
Сайн юрт йийца лиина,
Со эшарех дагайолу.

Мархех стигал цІанйина,
Мох дІасеци дукъал тІехъа...
Дукъал хаза бай гина,
Иза цигахъ сеци-техъа?

Цига яха йоллу со
Лаьмнашна цхъа илли ала:
Со Іамийна Даймахко
Сайн эшаршца тІома яла.

1966 шо.

Студентийн беш

Хьалха санна малх а кьега,
ХIора йогIу бIаьсте кхолуш.
Седарчий а геннахь дега,
Iаьржа буьйса серлайохуш.

Буьйса хийла йогIу гIийла,
Йойтуш ойла даг чу йилла.
Студентий беш, хьобга хьежна,
Йиц цаялар даг чу доьжна.

Соьлжан эшар лерехь хазош
Безам локху хи чохь, хьегош,
Студентий беш карлайолу,
Со тIамаршца стигла волу.

Хьалха санна малх а лепа,
Дуьне-дахар кхийдош схьа
Махо хьан аз лерехь локкху,
Хан тIех тилла хазац схьа.

Езначу йоІе

БІаьстенан зезагаш дегІаца техка.
Олхазарш йиш локхуш хьан озах дека.
Сий озча дешица, сийнан мах лекха,
Дуй-те и бахьана хьан цІарца, Деши?

Вацахь а хенара, дог хьобга кхийда.
Хьан бІаьргаш соь хьаьжча малх суна кхета.
Ойланехь даима хьобгахьа хьийза
Алахьа, сан деши, со везий хьуна?

Ницкъ белар тийналлехь бода а хилла,
Набарна тевжжинчохь хьан марахь хьерча.
Тептар тІе кхолламан йозанца дилла,
Безаман цІе латош дахаран кхерча.

БІаьстенан зезагаш хьох ийна техка.
Олхазарш йиш локхуш хьан озах дека.
Оьздачу амалехь кьастийнарг, бехьа,
Бехьа ахь кьинхетам, човха ма вехьа.

Хьо-м цхьанна йоблур ю эсала, ийна.
Кхечо-м хьо а Іехор ю, кхобллина хІилла.
Хан-хено эшор ю, хьо елхош гІийла.
Тешамца хьо езнарг ахь виц ма вехьа.

Сайн йоѳе

Ойлане со яълча, хьо дагайоѳу,
Арахь дарц даълча, хьо гаре сатуьйсу.
Го эшна со йисча, даго хьо лобху,
Хьо яр-кха дог хьаста, сан хьоме Жанна.

Нийсархой хьан байча, дог делха долу,
Бехкениг суо хеташ, оьѳазло юссу.
Ю-те со кѳоршаме, дестечух тера,
Олий сан кийрара дог карзахдолу.

Бехке со ма елахь, сан хьоме кѳорни,
Дог хьобстуш, ойланаш хьайца екъарна.
Кхин вац-кха сан дог хуург, дагахь дерг дийца,
Хуур ду хьуна а, сан хене кхиъча.

Жималло да-нана бакъ ца лоб олу,
Нийсаниг мел дийцарх, харцахьа лору.
Дехар ду сан хьобга, хьоме сан Жанна,
Оьзданиг ларделахь ас, нанас, санна.

1981 шо. Зандакъа.

Декъала хуьлда хьо, сан кІант

Романан 18-шо кхачарна лерина.

Рязане кхечи сан ойла,
Сатесна хьомен кІант хьоьга
Деза де, бІе шарахь хьовха,
Лаьар-кха даим хьо ваха!

БерхІитта шо кхаьчна тховса,
Вахарехь некъаш хир морса.
Варийлахь, сан кІант, хьоь дехар —
Даймехкан сий-тІалам лехар!

Ма гойла бомбанийн лелхар.
Маршонехь вехийла гІоза.
Оьмарехь, ирсаца лелар —
Куьг аьхна, хилла хьо говза!

Дуьненахь массо а ханна,
СовгІат ду хьомсарчу нанна,
Шен кІанта нана ца йицъяр.
Халкьо кІант оьздачех вийцар!

Вехийла дуьне мел деха,
Ден безам доьзална хьеха!
Сирчу можах дайн куьг хьоькхуш.
Ахь йоллийла вина нана!

Аэропортехъ

Лаѣтта со, лаѣтта со ладоѣгѣуш тийна.
Ягарѣеш миноташ хѣѣѣжу со сахѣте.
Бѣаѣрса а боданца даѣллийца кѣийса,
Сатийсам зен гѣерташ ненан даг тѣера.

Лаѣтта со, лаѣтта кху аэропортехъ.
Буйсанна догѣучу кемане хѣѣѣжуш.
Стигланан лакхенехъ, сема ладоѣгѣуш,
Аѣрхачу ойланца, эсалчу мохехъ.

Цхѣа кема а кхечи ахсахѣт хѣалха.
Еди со, са ца туѣйш вогѣучу неѣаре.
Адамашна юккѣешха толлу ас аре.
Ткѣа догга-м сихделла деттало аѣрха.

Цѣеххѣана кхечира соѣ нуѣре серло.
Цхѣа лекха кѣонаха-м велира сехѣа.
Йоккхаш ирсе хи сан бѣаѣргех даларх,
Дехар ду яхъ йоцчех ма лара нана!

Лаѣтта со йоккхаш, хѣаѣжначохъ тийна,
Хѣомсарчу озегга ладоѣгѣуш тийна,
Хѣун хир ду дуѣненчохъ ехачу нанна
Кѣанта шен ненан дог дохдарал аѣхна.

12.06. 86 шо.

Нанас йоІега

Джульеттина

ХІун хилла йисна-те йицъелла нана,
ХІун ойла хъаъвзи-те къоначу даге.
Я Іуьйре-суьйренал хъекъале лаьрра,
Йити-те со тховса хаййна коре?

Буййсана ягаръеш теш хилла бода,
Ойланийн барз бина кІайелла хъоьжу.
Къоламан урх хецна, дог даьлла морса
Ткъа нанас ен ойла, «хІун хилла» хъоьху.

Дарц даьлла, некъ шера хиларна йисна,
Хъо йогІу шотт буйьса, аьрна соь ларъяйтуш.
Къоналло Іехийна, набарна йижна,
Кхин цкъа а кІиране со хъийзайойтуш?

Эсала мох баьлла, кІанта са даьхъна,
Безаме дош делла, ели-те гена?
Ямартчо эхъ доцуш, дуьхъал а ваьлла,
Куьйрано кхокханах яхъи-те бена?

ХІун хилла йисна и, алахъа, буйьса.
Са тедан аьшпаш а боттахъа 'соьга.
Йолахъа тховса хъо, сан деган уьйра.
Хилахъа ненан дог тедан хъо говза.

1989 шо. Собыжан еІала.

Хіоранна а оьшург

«ДогІанаш Іенарх,
Латтанаш этІарх,
Вохахь сайн дашах» —
Бехира мацах...

БІаьргаша лосьху,
Хьо варе хьобжу.
Хин йистехь лаьтташ,
Безамаш луйттуш.

Теш хилла хьежна,
Маьлхан чубузар,
Кхоблина кьежна,
ГІелдина болар.

Дог цІенна кьажар,
Сан дагна эшар,
Дуьнене даржош,
Хин цІано яржош...

Сихдайта болар,
Маьлхан схьакхетар.
Хіоранна эшар
Дахарехь машар!

23.03.85 шо.

Со-м хьох тийшира

Ахьа-м соь бехира: «стигла хир яцара,
Хьо ехаш ца хилча, латта хир дацара,
Сан дуьне хьо ма ду, хьан дуьхьа вехаш ву
Даима хьан дуьхьа, ирс лехна вехар ву»,

Бехира ахь соьга, «молу хи дуьтур ду,
Хьох къастош и хилахь, сайн вахар дуьтур ду»
Ловзарга со яхнехь генарчу юрта,
Кхочур хьо хьайх хуьлий, тIам шуьйра дарта.

Кегирхойн могIарехь кIенташца кьуьйсун,
Сан безам баьхьначу хьобга уьш хьуьйсун,
Цара соь бIацаш еш ма теша олура;
Суна-ма моьттура, со леян олу.

Ткъа хIинца мичахь ду и довха дешнаш,
Безаман чIагIоно доьттина чхеранаш,
Дийцинчу да воцуш дайина дешнаш,
КIохцалан колл тесна дукъделла некъаш.

Ца боху, хьомениг, я дуьне дита,
Со езар схьагойтуш, Терк доькьуш литта.
Сан оьмар, сан яхар хьох доьзна лаьтта,
Доьху хьоб: дахаран тIалам беш гIатта.

1980 шо.

Сийна бІаьргаш

Мел денош ихнера вайшинна девзина,
Мел шераш даьллера вай даха хевжина.
Дуьненчохь вайн санна тешаме и безам
Хилла бац моттарна леллера со, тешна.

Тахана, хьомениг, оллийна хьайн корта.
Ойлане хьо хилча хала ду сан дагна,
Алахьа дийцахьа, хьомениг, ахь соьга,
ХІун хилла, хІун хьаьвзи бовхачу безамна?

Ма тІаьхьа дилли ахь нохчочун чІогІа дог,
Ма тІаьхьа бийци ахь кхечуьнга хьайн безам.
Дуьненчохь хьайн езнарг со цхьаь бен яц бохуш,
«Ца ягІахь вахар дац» баьхна дуй кьарби ахь.

Иллешца ас лехна хьан сийна и бІаьргаш,
Моьттура, сайгий бен, кхечуьнга ца хьежна,
Хийла сан тешамца хьан хила хьаьгна
Леллера яхарехь хьан тешам безна.

Вайн кьомана изхье ду ямартло шех яьлча,
Сан кхин Іен бакьо яц, кийрахь дог хиларна,
Кьайленгахь хьан хилла. ямартло йицїйна,
Сатоха кийра бац болатах боьттина.

1969 шо. Зандакьа.

Сан кѣоналла

Маржа-яІ, хѣо сан кѣоналла,
Собар доцуш ма гІохѣа!
Кху бІаѣстенан и хазалла
Сан бІаѣргашна ахѣ схѣалохѣа.

Кѣаналле сан шераш ийзош,
Коѣрта тІе кІац тесна,
ДегІан гІора тІетІа эшош,
БІаѣстенан лар генахѣ сецна.

ГІийла ойла хѣийза коѣрте,
Жимчу хене гІерта дог
Маржа-яІ, хѣо каде гІоттий,
Хѣалха санна ловзац ког.

Маржа-яІ, сан хаза бІаѣсте,
Мичхѣа махкахѣ йиси хѣо?
Кѣоналлин ирс цхѣанна достий,
Хѣенан даг чохѣ еха хѣо?

Хѣайх со хѣегон гІийла елхош,
Сан кѣа хиларх кхерац хѣо.
Нехан уѣйтІахѣ, цхѣанна йоѣлуш,
Кхин ца йогІуш йити со...

1970 шо. Ножай--Юрт.

БІаьстенан куц хийцина

Шераш идарх, юьхь-бос талхош,
Аьхна атто лехна яц.
Хьарам гойтуш, латта кхардош,
ЮьхьІаржо тІеэцна яц.

Ас ,яхьъюьйлуш сайн шерашца,
Иллийн моґІанаш хІиттийна,
Даймохк хазбеш, адмийн цІарца,
БІаьстенан куц хийцина!

Зандакѡа. 1973 шо.

Хаац суна-м

Хаац суна-м, хІунда лелла:
«Деган накъост хьо ву», — бохуш,
Сайн де доьхча, хьан гІо эшча,
Сов куьг кховдо юххехь воцуш.

Хаац суна-м хІунда лиъна,
Кхоллам хьобца цхьаьна боза:
Ден цІа доьхча, байлахь йисча,
Хьох ца хилча накъост гІоза.

Хаац суна-м, хІунда хьежна,
Хьо ган лууш, бІаьргаш даим.
Хаац суна-м... Дог ду тешна...
Деллахь-хІета безам бай и-м!

1981 шо.

Ла̂ар-кха дагна

Ла̂ар-кха сан дагна аренаш йовза,
Довдачу хин йистехъ, тулгIешка хьежа.
Бацалахъ уьдучу полларчех ловза,
Къан ца луш даима хъан бIаьра хьежа.

Ла̂ар-кха сан дагна хьо гойла денна
Кху дийнахъ эсалчу амалахъ санна.
Ла̂ар-кха яларехъ йоккхачу ханна,
Вай вовший леларца довлийла генна.

Ла̂ар-кха сан дагна, стиглане йийла,
Безамна йоккха цIе хъан даг чу йилла.
Ла̂ар-кха вай ирсах чам боккхуш даха,
Халонна боккху го хъан дуьхьа баха.

Ла̂ар-кха сан дагна бежа некъ билла.
Безаман дегнашка доккха тIай тилла.
Довзалан ирс лардеш, да-нана хилла,
Собаре боккха ницкъ амалца кхолла.

1984 шө.

Сан дог-ойла къона ю

Хьо ву даг чу виллинарг,
Варе хьобжуш ларвинарг,
Деган эхиг хийцинарг,
И хьайчух дІахьоттинарг.

Дегнийн пхенаш цхьаьна тесна,
Яхаран ирс хьобца лехна,
Зезагийн беш ас кхиййна,
Хьан басаршца уьш кхелина.

Керла шераш, керла некъаш,
Цара шайга эцна белхаш,
Ма ала соь кхаьчна къано —
Ткъе пхийтта шо кхочу кхана.

Дезчу шарца со декъалъеш,
Деган зезаг дехъа сох ахь.
Жимчу хенан махка кхачош,
Хьайн бІаьргийн нур суна лохъа.

1983 шо. Ножай-Юрт.

Хазаллийн пайда бац, гІиллакхе яцахъ

Тоххарехъ яйнера йочане дожк.
Заза доккхуш лаьттара массо а къахк.
ЙогІучу біаьстенца айделла дог.
Байбарца боккхура хІорамма ког.

Воккха стаг хир ву-кха цхьанхьам воьдуш.
Къена дегІ такхийна, даго цхьаъ хьобхуш.
ВогІу-те сагатдеш, ган берийн бераш
Хебарийн юьхъ тІехъ го дахаран зераш.

Лаьтта и неІарехъ, дІа-схьа а хьобжуш.
Лехна яц атто а, я гІант дац доьхуш,
Машенахъ ша хиларх ца тешаш санна
ВогІу и некъ эцна, схьа гарехъ, генна.

Хьалхарчу гІанта тІехъ цхьа шек а йоцуш,
ЙогІу йоІ, корашха дІахьобжуш йогІу.
Я ден-да, ненан да а воцуш ю-те ша,
Оьмарехъ, я цкъа а къанлург яц-теша?

Юьйхина писец а, кхелина дешех.
ЦІийийина беснеш а йогучу алух
Ма сий дац «хазаниг», гІиллакхехъ яцахъ
Баккхийчийн сий айдеш, дог оьзда дацахъ,

Дагалецамаш

Зезагех кхелина бІаьсте,
БІаьстено хаздина дуьне.
Хьан куьцо нур оьцу бІаьргийн,
Хьан цІенчу шовданах дузу.

Полларчий бацалахь ловзуш,
ЧІегІардиг бошмашкахь дека.
Дас-нана дийгІина стоьмаш,
Согга цхьа шабарш деш техка.

Хууш со стоьмийн мотт хилча,
Дас-нана дийцинарг хоьттуш,
Кийрара дог Іабош йоьлхуш,
Къамеле ер яра цаьрца.

Сан дог, карзах ма дийлахьа,
Собарах ма яккха гена
ЮьхьІаьржам, дуьхьалонаш янза,
Яьккхинчу хенан бе хастам.

Доьзалш бу хІора шатайпа,
Да-нана шайл жима хеташ,
Пусаррий, сий-тІалам боцуш,
Эхь диллий гІайгІане бохуш.

Некѣахо, цкѣа собар дехѣа,
Харцахѣа боѣду некѣ битий,
Да-нана кѣинтѣера даккхий,
Бакѣоне нислохѣа тхѣѣца.

1979 и.о. Зандакѣа.

Нана

Яра сан цхъа зама
Дуьненах Iexалуш
Iexан заза санна
Ненах со хьерчаш.

ЦIexхъана со гIелъеш
Лазаро дIалаьцна
Лебен мотт дIасецна
Халкъах со ма хьегна.

Йоьлхура со кийрахъ
Iадатийн къизаллехъ
Нана а Iуьллура
Ioжаллин цу меттахъ.

Кхойкхура и соьга,
Со ган йиш яцара,
Со цунна йоьлхура,
Лебан мотт бацара.

Еара цхъа буьйса
Дагна беш шийла ша,
Ахъ йина сан йиша
Сан коре хьийзара.

«Гіаттахъа» — соь аьлча,
Шийла кхаъ схьахезча,
Йоьхна со біарзъелча
Мохъ-орца делира.

Орцано кхачийра
Даьхначу да-нана.
Миска-яІ, да вара,
Вайн уьйтІахъ ша цхъана.

ДІаяхна тІекхетча,
Ас мара воьллича,
Шийла къурд дагахъ беш,
Со теян хІоьттира...

Сецорах туьйрий ткъа;
Даьлла дог ненах?
Мел хъежарх Іабарий,
Сан біаьргаш ненаха?

Дицлур дац, нана, соь,
Хьох хъаьгна со юьтуш,
Дассоза дог дуьтуш,
Іожалло йигна хьо.

ЛадегІарх, сатийсарх,
Ненан аз ца хеза,
Лаьмнаша, тІекхийдаш,
Дог дилла ма боху.

1976 ш.

Дайма гаре сатуьйсу

ДагадогIу суна, ден цIера йогIуш,
Бешарчу туьрка кIел хьан дуьхьал ялар,
Канаш чохь туьркаш ахь соьга кхийдош, —
«Са хиллац Iен деза-кх хьо ца гуш» бахар.

Сатохна Iан деза-кх, яллац сан эрна,
Генаха мукъна а лууш хьо гойла.
Хьо хьахош адамо дош алахь сайга,
Со хьобжу бIаьрхишца, сайн нана лаьрра.

Юха а со сайга хеттаре йолу.
Царна со хетий-те шайн йоI ю олий?
Сан нана! Хьо цхьаьнге хийцалур яций.
Хьо санна, со яре кхин хьобжур яций.

Со яха дагахь латийнчу сайн кхерчо,
Хьох яьлча, со ма ца йохйо, нана?
Сан уьйтIе ларъеш, хьан лампин серло
Хьох яьлча суна ма ца къега, нана!

1976 шо. Зандакъа.

Ненах кѣастар

Сан яхар, хѣо хилла бераллехъ мерза,
Довзалехъ сов езаш, хѣоме йоІ лерина
«Яхариг», — бохуш со хѣистинчу ненан
Борза тІехъ тахана буц яѣлла лаѣтта.

Халонгахъ со йисча, тІома кІел уѣйзуш,
Хѣайн некхехъ со юзош, кѣийлина хир ю.
Хан йоцчу хенахъ хѣо набарха йохуш,
Хийлаза дегІ дохош гІаттийна хир ю.

Ца дицло дахаран тІаѣххѣара тІегІа.
Дог вочу адамо со хѣобѣа хѣегий.
Яхарехъ мел гинарг, мел лайнарг дегІо,
Ас хѣобѣа дІаделхо хийла дог дехи.

Юха а ас хоѣтту, хѣан сурте хѣобѣжуш.
«ХІун дагахъ сецна-те кхоѣлина бІаѣргаш?» —
ДегІера цІий соцуш, сан цІарца кхойкхуш,
ХІун ду-те ахъ соѣга алаза даѣхѣнарг?

Ден хІусам ма лаѣтта кхерчахъ суй байна,
Дас-нанас лецна неІ чІаѣгІначохъ сецна.
Алийша, хІай пенаш бІаѣцашца яздеш,
Цара соѣ весетца, хІун ала бехи?

1976 шо.

Суьйренца ойлаеш

Елахъ а со шуна генахъ,
Яьхначу юьртара арахъ.
Сагатдеш суьйренца лавтта.
Ойлане йогIалой хьавтта.

Дезахъ а генахъ сан латта,
БIавстенан тхих дуьзна латта
Когаш кIел цхьаъ ала гIерта,
Нанна тIе со йовхуш эттIа.

Южан гIа шатайпа къеста,
Шур-шур деш сан лере теIа,
«Дозанехъ вожначун сийнна
Кхуьур ду», — боху цо денна.

Хьо даим лавттар ду сийна.
Къоначу тIавхьено лардеш.
Южа кIел сан ойла хьийзош,
Ден безам ларбийр бу денна.

1981 шо. Ножай-Юрт.

Ден дош

(Сан ден ойланаш)

Дерриге ца хилла дахарехь довха.
Ца кхиъна жималлехь чам боккхуш ловза.
МостагІчо долийча шен ирча тохар,
Толаме кхойкхуш соь даьржира оза.

Дицлур дац сан дагна ненан соь елхар,
МостагІа ца везна вайн лавттан делхар:
«Сан кІант, хьо гІатталахь, Даймохк бу кхойкхуш,
Осала хьо хилахь, гечдийр дац», — бохуш.

Дицлур дац, цІийлахь сайн неканца гІиттар,
Деттачу герзана накха тІе ловцуш.
Белша тІе халонийн бежа мохь боьжча,
Воьхна вац. Диц ца ди, ас делла дош а.

Молханан хьожано чахчийна чкЪураш
МостагІий эгабеш, кеггийний дегІ-м.
ХІинца а... ХІинца а ма лара воцуш —
Сайн халкЪан дагца со даима вежа.

1978 шо. Зандакда.

Тіеман ветеранашка

Тіемалой, шу лаьтта, ойлане девлла.
Кхольчинчу біаьргашца хІун дагахь хьольжу?
Даг тіера лазамаш юха карлабевлла,
Муьлхачу гІалара тіом дуьхьалхІуьтту?

Цкѣа йольхуш, цкѣа йольлуш со ехха лаьтта,
Декѣалбеш тіемалой Толаман денца.
Сан хьомен да вар-кха шун моґларехь стохка,
Толаман мидалша накха а лаьцна.

Тіемалочун йоІ хилар дац дагна атта,
Хевшина шу Іачохь цхьа гІант го даьсса,
Ойланца ден сибат гІанта тіехь а хІуьттуш,
Іожалло кѣасторна со цуьнга хьольжу.

Хіетте а, тіемало, ас хьольга ма хььтту:
Тіом хьанна хилла-те кхехкарехь атта?
Кхиййна да вацарх шуьца цхьаьна гІантахь,
Цуьнан ціе тахна а, тіулг огуш, хІуьтту.

Со хиларх тіемалочун доьзалхо нана,
МостагІчун лар ялахь Советан лаьтта,
Дуй буу ас шуна, сайн сих а яла,
ГІоттур ю, ден метта мостагІех лата.

1985 шо.

Хьийзайо ойлан

Дуьнене шуьйра тІам баржош,
Жималла генна дІаихна.

Аьрхалло хелхар-ког ловзош,
Яхна хан гІан хилла йисна.

Лаьтта со сайн ойла тесна,
Генарчу бераллин бешахь.
Сирла бІаьрг хих буьзна сецна,
Сурт гІатто ницкъ эшна шегахь.

Эрна ду сан бІаьрхиш ледар,
ЙогІур яц яхна хан лехарх.
Къано тІекхачарна кхерар —
Бахъана ду дагна дазделларг.

Мел йогІу кханенаш ларъеш,
Іаламо дахар ду хаздеш.
Сайн шерийн бежа мохь ІаьІна.
Йозалла белша тІе таьІна.

Цааларх, дезар ду къаста,
Дуьненан Іодика ярца.
Цаяхарх доьзалан дог хъаста,
Сан хьехам бехар бу цаьрца,

Ца кхоьру лаьттах дІаййча,
Хьийзарна ямартло яхна.
ДІаайа сихйинчу дийнахь,
Кхайкхорна тІехь декхар дисна.

Кхоьру со, язден куьг сецна,
Ах дисар сайн белхан некъаш.
Ненан мотт лебечохь сецна,
Шелдарна гергара дегнаш.

1977 шо.

Кхо кІант тІамтІехь веллачу нанна

Нана, хьо ойлане го суна тахна
Ца буйцу даг тІера хьайн лазам соьга.
Алахьа, дуьненахь дерриг ду хьуна
Сов ирсе, хьо йинарг дахарехь гІоза.

Нанас соь жоп делира, со цец а йоккхуш,
Инзаре кхаъ соьга бІаьрхишца боккхуш.
Ас хьанал кхиййна махкана кІентий,
Даймехкан дозанехь гІароле хІитти!

Цхьатерра сайн кхо кІант тІаме а хьажийна,
Кехате ладобгІуш Іара со хиъна
Вац техьа кхааннех цхьаъ мукъна дийна?
Елча со дІайолла а везар-кха, хиъча.

ЛадийгІи, ладобгІу, хІинца а нанас
Шовзткъа шо-м зама ладобгІуш яьккхи.
Маршонна цІий Іанош эгнарш ца баьхки.
Шен векалш тхо дина, дІакхелхи нана.

Вайн махко бицбийр бац и санна наной,
Турпала эгнарш бу Іожалла йоцуш.
Диъ чурт-ду нанний, кхаа кІантаний доьгІна
Ломарчу гІали тІехь, сий довр а доцуш!

1985 шо.

Темалочо тІаьххьара доттагІчуьнга дина весет

ДоттагІа, дийцалахь цІий Іаьнна шераш.
МостагІа вагавеш, вай лелла некъаш.
Тахана дегІана язъелла чевнаш,
Хетало, доттагІа, весет дан дезаш.

Хьо шен кІант лерина, сан нанас лохур ву
ДоттагІа, ахь тІаккха цуьнан дог эца.
Оьздачу гІиллакхца довха дош ала,
Мацца а доьзалан дог-ойла эшахь.

Хало тІехІоьттича, хьохь дагабевр бу,
Ден доттагІ хьо хилар дозалца эр ду.
Довзало хьовзийна сан накъост тІеягІахь,
«Дуьненахь вац»-алий, таттий ма йиталахь,

ДоттагІа, хаалахь, гІайгІано ваьхьча,
Хьайцанна со лоруш къамеле ваьлча,
Набарна тевжинчохь, гІенаха веъна,
Ойбур бу, доттагІа, хьобгара бала.

Шераш мел дІаэхарх, со хир ву хьобца.
Дуьненахь чарх яцарх, са хир ду хьобца.
ТІаьххьара ян йоцу Іожалло хьулварх.
Даймехкан кІентан сий дехар ду хьуна.

Сих-сиха хІотталахь, салам луш борзе,
Чурта тІе язделахь «махкахо» — алий,
Маршонна цІий Іанош велла кІант, алий,
Дийцалахь кІенташка Кавказан аьрзу!

Гадаев Мохьмад-Салахъан 80-шо кхочуш

Сатийсам, сатийсам, тем боцу ойла.
Гийла дог делхадеш цхьаналлехъ тийна.
Хийланна теш хилла кьонаха вовза
Ма безам бити ахъ тIаьхьенна бийца.

Сатийсам ,сатийсам хьо винчу юьрта,
Бераллехъ вохвинчу аьхкенаан дийне.
Ахъ езаш теллинчу ЦIенберде хьуьнхахъ
Сийна дитт дити ахъ, машарна дийна.

Цу диттан IиндагIехъ ойланаш йоьшуш,
Накьостийн гуламехъ жимха лаьтта
Сийна хьун гIаттийна собаре кхойкхуш,
Дего дегI доьлху, сецон дац атта.

Хьоьжу кIант, хьехамийн кIоргене вахна,
Даймахке сатуьйсун хьегначун сурте.
Жималлехъ кIентан куьг безамна хьаькхна,
Кьона дитт, хен хилла девзий-ткьа цунна...

Мажделла кехаташ, кегадеш доьшу:
«Маршонаан тIалам беш хьасталахъ латта,
Вонаша Iийшинчу вайнехан сийдеш,
Тешамца гIатталахъ», весет деш боху.

Юккърчу Азера, Кавказе вахча.

Ден метта, дайн царца юртачу валий
Шерийн мохъ базбелла цавевзарг ваьлলেখъ
Тайпана Бильто ву, цѣ Казбек — ала.

Малалахъ со хъегна ламанан шовда,
Хъанала хъасталахъ дай баьхна латта.
Махке сатийсинчу дайн маршо йовзий,
Нохчийчоь ларъелахъ, дегІан са санна.

14.12.89 шо. Сьолжа еІала

Тахана сапаргІатдалар

Тахана-м сапаргІатдаьлла,
Ца кхобруш со новкъаяьлла.
Берийн Іу, хІусаман догІа —
Баба ю берийн дан дола.

Ца кхобру леторна цІераш,
Багабеш бешара хола.
Я бераш харцахъа лелаш,
ДІакхетта бохорна гола.

Жималлехъ кІант дагалоьцуш
Лардийр ду шен кІентан бераш.
Амалехъ гІиллакхаш хьобхуш,
Дуьйцур ду туьйранийн некъаш.

ТІаккха со сарахъ цІаеъча.
Йоккхаш йобрзур ю чобхъа.
Марнана сайн нана хетча
Хьайн йоІ яй хилалахъ соьца.

Хатталахъ «ахъ хІун дай» алий.
Шога куьг хьакхалахъ букъ тІе.
Хьан йовхо кхачарна ду и.
Тахана сапаргІатдалар!

30.11.86 шо.

Кху заманна

Вай олу «хІара зама» олий,
Кху заманан мехкарий буьйцу.
Духарца маьттаза бовлий,
КІажаршца-кІозалгаш хуьйцу.

ХІора ву царех цхьаъ ала,
Дийца-м ву массо а говза.
Уьш нисбан цхьаьнне бац бала.
Хьехам бац гІиллакхаш довза.

Оьрсийн мотт ца хуьчу ас а,
Цхьаъ оьрсех, важа нохчех олу.
Эбина мотт халла къаьста.
Хезначун са логге долу.

Къеначо дехарца аьлча,
«Дешахьа вайнахах суна» —
«Ца кхета вайн маттах», — ала
Хьайн хиларх эхь хетий хьуна?

Шен махках ца ваьллачунна,
Къастаран къахьо ца хаьа,
Шен ненан сий ца дечунна
Ненан мотт бийца ца лаьа.

Хъан кѣоме лерам хъуна эшахъ.

Даггара ненан мотт беза.

Веза ву Даймехкан бешахъ.

Хъанал ду ахъ цуьнан хъешар!

Керлачу шаре

Лайн чимаш, лайн чимаш оьгуш,
Дазделла дитташ а дохку.
Бераш а салазаш хохкуш,
Самукъне маьхаршца дохку.

Керла шо кхачаре хьуьйсусш,
Миноташ ягаръеш лобруш
Шира шо меллаша доьдуш,
Къоналле юха сатуьйсу.

ДогIур дац доьду шо кхана,
И хьийзарх цецдуьйлуш тховса.
Къоналла а сан цуьнца яхна,
Ойлане хьийзайо тховса.

Кхача хьо, тхан дегнаш делаш!
Машарна массо а гIаттош
Керла шо, долахьа маьрша!
Хьайн дагах Iалам а делаш!

1964 шо.

Даймахке

Нагахъ сан нисделча къастар хьох ханна,
Декхаро хьажийна генарчу гIала,
Кхиъна мохк, исбаъхьа баьццара хьаннаш,
Де дахлой сан дагна ма хуьлу бала.

Геннара со йогIуш, хьуна тIекхаьчча,
Муьлххачу кулла кIел цIахь санна хета.
Хьобжу со, дог доьлуш, сапаргIатдаьлла.
Хьоме мохк — сан нана, со хьан йоI хета.

Нанас шен бер санна, тхо тIедоху,
Хьайгарчу беркатца дузо ницкъ кхочу.
Хьан дуьхьа къахьобгуш тхо новкъа догIу.
Даимна айбина машаран аз.

ГIорасиз йисна со хьох ма хедийла,
Даима декийла хьан ирсан шовда,
Вайн махка мостагIий лар ма кхочийла,
И вагор воцу кIант нанас ма волда.

1978 шо. Ножай-Юрт.

Нохчийчоь

Денна нана — Нохчийчоь
Хазлуш йогӀу сибатехь.
И Зандакъян зезаго
Хестайо шен илли тӀехь.

Хийла гӀала бӀаьрга гарх,
Нохчийчоь ю сан даг чохь.
Мел генахь а со хиларх,
Сан дог деа Нохчийчохь.

Уггар хазчу зазашлахь
Тоблла зезаг деца хьо.
Тешам чӀагӀбеш къаьмнашлахь.
Ехийла, сан Нохчийчоь!

Шичега кехат

Шерашца зама тІехтилла,
Вай вовшийн ганза хан яьлла,
Ган лаар, дагца совдаьлла,
Сан дийцар кехате делла.

Юьртана генахь а хилла,
Вайн денцІа ма карладаьлла,
Децица, хьо тІаьхьа лелла
Вайн некъаш ца девзарг девлла.

Йише хьайн бІаьргаш ца хьажош,
Кицанийн дийцаршца далош,
«Оьзданга ца хилахь» бохуш,
Хьехамаш лерехь бу хезаш

Зезагаш кхелинчу аьжка,
Соь йовхо еллачу малхе.
Ахь лерам кхолларна халкье,
Машаре сан безам кхехка.

Ас шовда кхехьначу Нохьшка,
Зезагаш тихкинчу ломахь,
Ойланехь сан безам кхехка.
Хьоме юрт, йиц ца ло генахь!

Яхаран накъосте

Даим глотту, Гуьйрре вузо,
Ларйо суьйре, хьобжуш варе.
Хало-атто хьобца йобкъу,
Яхаран ирс хьобца лобху.

Цхьа дош тиллехъ тидам боцуш,
Со йистхилча, ахъ жоп ца луш.
Хьан бӀаьргаш чохъ къайле лобху,
Сан дог-ойла карзахъюьйлу.

Мискъалла заррат хьо галваьллехъ,
Ас геч ца дан чӀагӀонаш йо.
Ахъ сийна цӀе дегӀах теснехъ,
Хьо везарна соь диц дало.

Даиманна дахар латто,
ТӀех хала ду хӀусамнанна,
Ирсан зезаг кхиош латта,
Хьобгар йовхо оьшу денна.

1985 шо.

Хир яр-кха реза

Ницкъ белар соьгахъ, дашо малх хила,
Йовхонца хъаста хъан деган гІайгІа.
Стигланехъ кхетта стелаІад хилла
Йоькхане ойланех лаьмнийн рагІ гІитто.

Ницкъ белар соьгахъ, стигланех сецна,
Оьмарехъ даима хъан даг чу хъежа.
Бода дІатоттуш сирла са хилла,
Хъан дагна язо сайна тІеэца.

Ницкъ белар, Джабраил-малик а хилла,
Далла тІе яхна хьо деле вежа.
Нагахъ и хилахъ хьуна луш оьмар,
Хъан дуьхъа яла а хир яр-кха, реза.

Ницкъ белар соьгахъ, лор-йиша хилла,
Хъан лозург хиъна цамгар дІаэккхо.
Хилла со-м реза цамгарца Іилла.
И яц ткъа безаман чІагІонан тешо?

Ткъе шолгІа гуьйре

Диттийн гІаш эгадеш, аре,
Дешин мотт биллина шуьйра.
Хьомениг, дагахь юй хьуна
Мацах цкъа вайн ирсан суьйре?

Кхаьчнариг ткъе шолгІа гуьйре.
Къера ю безамна суьйре.
Дахаро херъяза тахана,
Шерашкахь зазадоккхуш даьхна.

Гуьйренца тІехтиларх шераш,
Кхуьур ду тІаьхьенийн зазаш.
Уьш хилла дуьненан амалш.
Дахаран бес-бесар некъаш.

Вайшиммо-м, даккхийдеш ирсах,
ДІалур ду тІаьхьене кирхьа.
Вайн хазачу дахарца, хийла,
Гуьйренаш ларйийр ю сийнна.

Диттийн гІаш эгадеш, аре,
Дешица кхелина вайн мохк.
ТІаьхьенна совгІатна ларий,
Ирсен байт лекхалахь, Даймохк!

02.01.87 шо.

Накѡстана

Хїинца а хѡ цїа ца вогїуш
Юкѡал тїехѡиккхина буѡйса
«Ларамза ца висна» — бохуш,
Ойланο сан дагца кѡуѡйсу.

Ца вогїуш ца висна цкѡа а
Дарц хиларх мохца схѡхѡѡккхуш
Хийлаза, хѡийзина цхѡамза
Сахѡто, дог собаре кхойкхуш.

Соѡга-м ахѡ бохур ду: «Хїунда,
Хѡомениг, сагатдеш ѡѡлху?»
Ца кхетахѡ шагатїулг хуѡлда.
Сан дегїах, безамна боѡгїна.

Даима ца ѡолу вехна
Кїадѡялар кхѡѡчна соѡ, теша.
Безам а ца ѡѡшу беҳна,
Ца ѡѡшу, везнарг, со їехο.

Хїинца а хѡ цїа ца вогїуш
Юкѡал тїехѡиккхина буѡйса.
«Ларамза ца висна» — бохуш,
Ойланο сан дагца кѡуѡйсу.

03.12.89 шо.

Безам бешахъ ца кхиало

Жерой хъуьйсу цец а бовлий,
Урамехъ со йогIуш яйча.
Хоьтту соьга, яхар тайча,
Ирсан къайле йийца олий.

Лела, лела безам лосьхуш.
Маре йоьду, веза бохуш.
Цхъа-ши шо хан цигахъ йоккхий,
Вуьтий йогIу, кIорни далош.

Муха везац, хIинццалц везнарг.
Нускалан шо гена даьлча,
Цийнан нана хила езнарг.
Хало атто ахъ лан езча.

Цо схъаолуш, ахъ дIаолуш,
Вовшел эшча эхъ ду моьттуш,
Аш вовшашца яхъе довлий,
Доьзалан ирс хIунда дойу?

Нана, хъуна-м хаа дезий,
Хъайх доьзална да хир воций?
ХIусамненехъ товш ду собар,
КIеда-мерза гонах хьовзар.

ОѣгІаз вахна, буѣрса хетахъ,
Ахъ эсала дешнаш харжа
Яле санна дагна везаш,
Кечбан сихло мерза кхача.

Нагахъ хъайга дІагІо бахахъ,
«ДІаяха еъна со», — ала
Хъоѣга шена езац, бахахъ,
«Суна хъо бен везац» ала.

Безам бешахъ ца кхиало,
Ахъ жалонца къуѣйсус бацахъ.
Безам ларбеш ѣоккха хало
Масех шарахъ лайна яцахъ.

Ненан декхар ирсе дехъа,
Кечлохъа хъо хъайн берийн дена.
Ца хъежадеш бІаѣргаш гоме,
Хъайн хІусамден сий лардехъа!

1983 шо.

Кхузза везий хьо-м

Хьо цІахь вац, хІусамехь хаза дац тховса.
Ойла сан дагца яъллийца къовса.
Къоналлин шерашкахь ца хиларх вайша,
Бакъболу сайн безам хьоьца бу тайна.

Хаац-кха, тІаккха а ас хІунда лосьху,
Сийначу бІаьргашца эсала хьежар.
Хан-зама тІехтиларх, даго хьо воьху,
Лиъна ю безаман ирс хьоьца декъар.

Безаман марзо а евзина суна,
Сайн дахар дІаделла дуьззина хьуна.
ХІинца сан кхо безам цІарал а бовха,
Луур ду, хьомениг, бовзийта хьуна.

Цхьаъ безам-бакъболу къоналлин безам!
ШолгІаниг — берийн да хиларна веза!
КхозлагІа веза хьо, верриг сайн хиларна,
Сайн хьоме денцІа а ас хьачух дарна!

1986 шо.

Безаман зезаг

Жимачу хенахь безам бахна,
Даго везаш хаьржинера.
Безаман цIе «Зезаг» аьлла,
Ирсах тешна елира.

Стиглахь седа байча бедда,
Безаман лар цуьнца лобхуш,
«ХIоьца хир буй кхоллам?» хоьттуш,
Лабттахь чемхалг хийла лецна.

Кана хьокхуш бухдаьккхина,
Ахь хьайн коре дилли Зезаг.
Хи ца дуттуш, гIад дакъийна,
Ма талхий ахь хьайх сел тешнарг.

ГIийла корта тIетовжийна,
Ма хьагделла доьжна зезаг,
Ка-куьг хьакхий, гонах хьовзий,
Марзде дахар, вовшийн лерам.

Ахь ма даккха ломара зезаг,
Цуьнан тIалам бан хьан дог дацахь,
И гIелделча, мархалделча,
ГIоьнна гIатта хьо хир вацахь.

Ма алалахъ

Ма алалахъ, сан накъост, хъайна со еза.
Дийцале дагахъ дерг ца хаахъ хъайна.
Безаман лазамна дуьхьал гІо эшча,
Марзонца дош доцуш, херонца тайча.

Ма алалахъ, накъост, суна ахъ сагатдо.
Цамгаро бІарзйича дегІан ах лаьрра,
Хъайн хІусамнана доьзалшна гІатто,
Къинхетам сох бина, куьг лаца вацахъ.

Ма алалахъ, сан накъост доьзалан да ву.
Барт иэгІош ахъ церан елхаяхъ нана.
Мохъ олуш ца белхарх, дегнашкахъ Іаьткъар ду,
Шайн нана елхаяр дицлург дац кхана.

Ма алалахъ, сан накъост, хІусаман да ву.
Хьо цунна вовзийта куьг говза вацахъ.
Берийн ирс, цІийнан тхов латториг да ву,
Ахъ царах пебеттахъ, хьоуо вайна ларалахъ.

Кхоърий со-м

Кхоърий со-м, со яйна висарна цхъалха.
Кхоърий со-м, Іожалло яккхарна хьоъха.
Ма дукха хъегий, ахъ марзонца яха
Вайшинна хъакъ йоцу хъарамло лехна.

Кхоърий со-м, кхана хьо кхечуьнга хъаъжна,
Ирсе еш ларарца безамца къежна,
Хьо везаш кхелхинарг когаш кІел хъаъшна.
Кхоърий со-м хьо халкъо вийцарна сонта.

Кхоърий со-м, баккъал а цхъаъ моттаделла,
Ца кхетарш хъийсарна «телхина» лерина.
Кхоърий со-м, хьо бахънехъ хьох а ца яла,
Тиллинчу харцонна яларна хьоъха.

Кхоърий со-м, дестечо берех хьо хадош,
Ненан юьхъ дІаяйча «хъайн нана» бохуш.
Кхоърий со-м, шаьш бахънехъ ас лайнарг.
Іеткъаш,
Дог дассо со эшна дисарна бераш.

Дерриг дац, да, хьоъга дІадийца тарлуш.
ГІиллакх ду доьзалхойн эвхъазло эшош.
Кхоърий со-м, дестечо шалха мотт лелош,
Нийса ца хезорна дІааьлла косташ.

Кхоърий со-м, вай цхъаъна йоккхучу ханна,
Чам баккха ца кхиош, денош дІаихна,
Іиткѣинарг вовшашка дийцаза дисна,
Сан метта хьо хІоттош, вийцарна наха.

1977 шо.

ХІусамдега

Халонна теІийна кийрахъ дог гІелделча,
Хеназчу ойлан дегІан ницкъ эшийча,
Йиш-ваша дацарна, дог хуург кхин воцуш
Цамгаро хьовзийна со матто дІалаьцча.

Коьрта тІе куьг хьобкхуш, «хІун де-те ас» бохуш,
Меттана го туьйсущ, цхьа дай ка сох детташ,
Маршалле со кхойкхуш, «со яла хьан» — бохуш
Сингатта-м дІаайа, сан нана яц хьуна.

Жима-йоккха ца бохуш, Іожалла соь кхачахъ
Ваханчу лар йоцчу новкъа со яккхахъ.
Орцано Іадийна, сан доьзалш боьлхуш гахъ,
ДІаайа сих ца еш, сох Іабор доьху хьобь.

Доккхачу лазарна хьобга тІам кховдийча
Льрашка гІо доьхуш, гатъелла со йисча
Молханна гІаьттина орцанна кхача,
Хьо воцург, кхин ваша волуш яц хьуна.

Кхеталахъ сан дагахъ, сан верриг хьо хиларх,
Ас дечу весетан тидам беш хилалахъ,
Тахана ас дуьйцурш, даго дарх хьан хера,
Іожаллин рагІ сацон ницкъ боций хаалахъ.

Гу тІера дарц

Еанариг йоццушехъ, шок етта чилла,
ХІай, дарц, хьо, со шелъеш ма хьийза шийла.
Ала ахъ сан даге хІун кхийдадо,
Га доцчу сарагах тарйи-те со?

Ден тІома кІелхъара со яълчахъана,
Хууш ду шийла Іа буърса дуй сайна.
Дог доьхна со йисча, къинхетам бе,
Со шелъеш, хъайн хьийзар жимма лагІде.

Ламанан эсалчу механ тІам хььцуш,
Дех, ненах, вешех а со хъегор доцуш,
Массеран а метта къагахъа, малх,
БІаьстенан Іуьйренца даржадеш варкъ.

1979 шо.

Дарце

Массо діатийна, набарха Іуьллу,
Сан корехъ цїийзаш, дарцо шок етташ.
Даккхийра лайн чимаш сан корах детташ,
Лела-те хьайн маттах со кхето гїерташ.

Хьайн йоьхна ойланаш юьйцу-те соьга?
Цїийза-те безначу башлаьмнех хаьдда?
Шелделла хьайн дог шакарца делхош,
Деъна-те коре, кьинхетам боьхуш?

Адамийн мотт хууш делара хьо тахна
Мел дукха бала ас боькьу бара хьоьца.
Елара со, некъашхо, тховсенна хьоьца,
Хьан озах діаййна делхо дара бердаш.

Хьо тедеш йогІур ю бїаьстенаш сирла.
Хьан гїоьнца кхуьур ду зезагаш тайна.
Ненаха яларна деган заз доьжна,
И дендеш бїаьсте йогІур яц суна.

Дуьненнал баркаллаш

Мехкарий-м дукха бу,
Хьо саннарш кІеззиг бу.
Дика дог, адамалла
Хьобгахь ю амалца.

Могшалло эшийна,
Дехарийн бІаьргашца,
Цамогурш баьхкина,
Хьобга гІо дехарца.

Ницкъ бу хьан, говза йоІ,
Орцанна дІакхача,
Цамгарна шийла дог
Дохдарца гІо лаца.

ХІумма дац адмана
Могшаллел оьшург,
Цамгаран лазамна,
Хьо хир лобхург.

Де-буьйса дІаэхарх,
Наб ца еш хьо хир ю.
Дош ала цамагарх,
Цамогурш хьуьйсур бу.

Хаалахъ, хаалахъ,
Хъуна тІехъ біаьрг сацахъ,
Цара хьоь ен біацаш,
Дуьненнал-баркаллаш!

Тіаьххъара горгали

Бераллехъ сатийсар дешархо хила,
Ягаръеш мел йогІу біаьстенаш сирла —
Йоккхачу ойланца, итт шеран новкъа,
Воккхавеш вирзира Іилманан зовкха.

Довхачу дагца, хъекъале дешнашца,
Дай куьг тІе хъаькхна эсалчу маттаца,
«Дуьлолаш, сан дикнаш», — берашка бохуш,
Хъехархо, ахъ элира парти тІе ховшош.

Итт шарахъ кІад ца луш, хъехамаш белла,
Іилманан кІоргенаш йовзуьйтуш лелла,
ДогІанах, шелонах ца кхоьруш хилла,
Итт шеран бежа некъ тхоьца тІехтилла.

Хъехархо! Мел хир ду хьох лаьцна дийца.
Хир бу-кха цатемаш тхох бевлла бийца.
Тіаьххъара горгали бекачу дийнахъ,
Даггара ши дош алийтахъа хезехъ!

Хъехархо! Со-м тахна кІорггера кхийти,
Девллачу гІалаташна со дохковели.
Тахана тхо довларх дахаран новкъа.
Шун сий деш, диц ца дан дегнаш ду довха.

Хир дац тхо шун хъехам бицбина лелаш,
Хьомсара тхайн школа йицйна дехаш.
Тахана Іодика шун ярна хьийзаш,
Бекар бу горгали, тхан дагна зийзаш.

1970 шо.

Юрт къастийначуьнга

Ма херо кховлли ахь, тайпане ваьлла
Кицанийн дийцаршца юрт къасто воьлла.
Сингаттам совбаьлла, са логтIе даьлла
Дицлург дац «зандакьо» ахь сайга аьлла.

Кийрара дог Iийжош, бIаьргаш хих дуьзна,
Къайленгахь хьийзара ойлане яьлла
Дог цIена сан ваша хьо хетарх дуьзна,
Цкъа а дог хилла дац ваша вац аьлла.

Адмашлахь бIаьрг кхетча, вистхуьлу хезча,
Хьо ваша сайн хиларх йоккхаетш лелла.
«Шун юьртахь», — аьлла дош, хьан озах хезча.
Готтачу сан кийрахь сийна цIе яьлла.

Халоно хьовзийча, дог хьобга делхош,
ГIо эшна суо йисча, ахь гIо дер бохуш.
Хьо веа хьан хIусам «ден цIа ду» бохуш
Леллашехь, ахь аьллар ду сан дог делхош.

Алахьа, сан ваша, хезирий хьуна,
Кийрара дог оьккхуш, син пхенийн тата?
Набарха доккха Теркан хи деана,
Дистинчу хе текхош, гIан гирий хьуна?

1983 шо. Ножай-Юрт.

Оъздачу кІанте

Со яцарх хъан нанас хъан дена йина,
Вай дича жуьлуш ду гергарло ийна.
Даймехкан лаьмнашна хьо гойла лиъна,
Оъзда кІант, волахъа, со йиша ларий.

Ситтинчу готтачу ламанан новкъа,
Яссе бухдуйлучу ламанан коьрте,
Вайн дедай баьхначу ширачу юьрта,
Оъзда кІант, волахъа, со йиша ларий.

Хьо варе сагатдеш ас сайга хьотту.
«Ломарчу йишин аз хазац-те бохуш,
Ма Іехъа ца вогІуш, со хийра хеташ
Оъзда кІант, волахъа, со йиша ларий.

Ма елахъ куралла, тайпа дац алий,
Іилманна кІаргъелла говза яц алий,
Вошалла тІедожар дегаза ца хеташ,
Оъзда кІант, волахъа, со йиша ларий.

Оъзда кІант мел верг а сайн ваша хеташ,
Сийдарца лардо ас шу лела некъаш.
Вай динчу лаьмнашка, маршалла кховдош,
Оъзда кІант, волахъа, со йиша ларий!

1976 шо. Зандакъа.

Довзалхо иэшарна къаьстинчарна

Ма яра и буйса, сов шело вайх хьерчош.
Дахарехъ вайн некъаш тІаьххъара къаьсташ.
Йора ас ойланаш, ахъа а йора,
Сов бесса къаьстина вайша хІун дора?

Даьллариг дов доцуш, оьгІазло йоцуш,
«Кхечуьнца ирс хуьлда» — ахъ соьга бохуш.
«Воккхавеш вехийла» — декъал ас вора.
Сов бесса къаьстина вайша хІун дора?

ХІинца-м хъан кхин некъ бу, хила а беза.
Делахъ а гІенаха хьоь кхойкху, теша.
Ву-те хьо, йицйина, вицвелла моьттуш,
Хъайн ирсан седане безамаш хоьттуш?

ХІун де ас, ницкъ бац-кха дахарца къовса.
Кхолламо яздинехъ ишттаниг довза.
Со кхета, оьшур ву доьзалхо гІоза.
Къаналлехъ вайшинна доггах тІе хъавза.

Цахиларх вайшинне дахаран лара,
Хьо вицвеш, безам тІе хъакхалац аша.
ХІетте а лууш ю хъан дахар тола.
Цу ирсе хьо кхиош, аьтто нислолда!

25.12.86 шо.

Дош шалхачу кІанте

Диси-кха, тІам боцуш лаца,
Дерриге а дІадайна тача
Воьллачохь безамна ваца,
Хьекъал а ца тоьъна ваха.

Селхана ахь йина ойла
«Вухур вац сайн некъах цкъа а» —
Езнариг, дахаран гІовла,
Хьох валахь, со лара акха...

Даьллариг цо а дац, воьхна,
Воьхна, дог доцуш тІеовха.
Дагахь вац йохъян хьайн товха
Яхь, гІиллакх мукъна а кьовса.

Нийсаршка хІун эр ду кхана,
ГІевттича гІонна схьакхача.
Ницкъ хьенан кхочур бу тІаккха,
«Дешан да хьо хир ву ала?

Диси-кха тІам боцуш лаца,
Дерриге а дІадайна тача.
Воьллачохь безамна ваца
Хьекъал а ца тоьъна ваха.

Кхоам бу-кха

Кхоам бу-кха, хьобшучу лаьттан,
Яьссачу хІумано хьешахь.
Кхоам бу дикачу кІентан,
Ваьссачух ларамза кхетахь.

Кхоам бу хазачу йобІан,
Ваьссачо Іехийна йигахь.
Яхарна дуьхьал тІулг богІахь,
Ирс каро некъ боцуш йитахь.

Хезна ю кицанехь дуьйцуш:
«Яьссачо йохайо юьзнарг».
Ваьссачо, эвхьазло туьйсус,
Дохадо диканца доьгІнарг.

Ма мах бац яьссачу кхабин,
И ярна сацкъар хатт боттуш,
Цхьаболчар эцначу даржийн
Ма сий дац, куй лело дуьтуш.

Кхоам бу лекхачу гІантан,
Яьссачу хІумано хьешахь,
Кхоам бу дикачу кІентан,
Ваьссачо цуьнан куьг лецахь.

1986 шо.

Ангалин хъаша

Хийла ларйира хьо вежа гІала,
Ницкъ гулбеш ма-ярра стихашца кхала,
Хьо хиларх дозалла деш, хьо тхан ву алара,
Вайн герго хиллера — ангалин гІала.

Тахана сан дагна ма би ахь бала,
Сан ойла йити ахь дахкарлахь цхьана.
Вай газа хан яларх, дІаэхарх зама,
Моьттур юхавоккхур вац куралло пана.

Дицца-м ца делла, шира хъаша, хьуна,
Хьо вар-кха ког баккха Іамийнарг суна?
Дас-нанас олура весетца соьга,
Дорцанна хІоттор ду ахь тІулган ога.

Іа шийла хиларна кІорга ло тесча,
Іин чуьра тІеяла дегІехь ницкъ эшча,
БІаьрхишца куьг хьоьга кховдийча,
ТІехваьлла дІавахар, ас хъаьнга дийца?

Хийла а ларйора хьо вежа гІала,
Ницкъ гулбеш ма-ярра стихашца кхала,
Хьо хиларх дозаллаш, хьо тхан ву алара,
Вайн герго хиллера ангалин гІала.

1985 шо.

Пондаран аз

Ла ца ло, ла ца ло дІатесна битар,
Сан тІалам бар доцуш генара хьийсар.
Сан кІайчу пІелгашца мукъаме сурташ,
Дуьнене даржадеш, чІагІбайта барташ.

Пиллагийн сихалло желхаран бохь бугІуш,
ТулгІенехь лекхалуш са тІома дохуш.
Алийша, бацара дикалла буьйцуш,
Дуьххъара Нохчийчохь цІеяхна пондар?

Ла ца ло, бацахь а шун санна кийра,
Чан тесна терхи тІехь сан битар гІийла,
Я вац-те сан маттах кхета стаг хІинца,
Сан озе ладогІа лууш верг дийца?

Сан ницкъ бу хІоранна кийра а бола,
Дагахь дерг схьахиъна цунна дан кьола,
И дерзош сайн матте хазийта оза,
Ткъа цуьнан са айдеш хилийта хьоза.

Ницкъ бу сан дІо лаьтта лаьмнаш а делхо,
ГІийлачийн даг тІера баланаш лелхо —
Питанчийн дегнашкахь хьовзадеш девзиг,
Даймехкан бошмашкахь кхинийта зезаг.

Ла ца ло, ла ца ло дІатесна битар,
Сан тІалам бар доцуш генара хьийсар.
Сан кІайчу пІелгашца мукъаме сурташ,
Дуьнене даржадеш, чІагІбайта барташ!

1976 шо. Зандакъа.

Юъртахошка

Эвххъаза мохъ бетташ деко сайн аз,
Эхъ хеташ хъежна яц, со цкъа а раз.
Цундела яздо ас, ма лолда даз.
Сох кхетахъ хъуьйсур дац шу соьга раз.

ЛадогIа, ойлае, юъртахой, аш!
Суна тIе хIун деъна алийша дош,
Ас хъанна эхъ дина, велавеш теш,
Шух цхъаьннан ледадеш беснеш тIе хиш.

Алийша, юъртахой, ас шуьга доьху:
Шу хIунда тийшира, гуш доцчух шайна...
Бакъдолчух цуьрриг а хууш а доцуш,
Аш хIунда бехира телхина суна?

Декадеш дуткъа аз, лаьмнашкахъ кхерстош,
Лаьмнашкахъ леа шу, йоккхаетш, хестош..
Сан дегIан цIийца ас язйина эшарш,
Яцар ткъа, алийша, шун дегнаш тешош?

Воккха стаг я зуда бIаьргашна яйча,
Сонта дерг сайх даьлла аларна кхобруш.
Нийсархойх йоккхаетш леллачохъ яйча.
Ма сихо йи-кха аш бежк боцуш йийца.

Вайнехан гІиллакхаш сов дукха дезаш,
Бер хенахь дуьйна ас шу дезаш лерина.
Сайн дуьхьа шух яьлла минот хан йоцуш,
Дозалла шух деш со, дуьненчохь яьхна.

Везначух ца яла, цамгар тІеэцна,
ГІорасиз хилла со оти чохь сецча
Ма сиха дуьйхи шу гІиллакхах соьца,
Сох белам тарбина йийцаре эгна.

Бакъ дац и, юьртахой; ладогІал соьга!
Шун йоІ ю, йиша ю, кхойкхуш ерг шуьга:
Элира, бохура, бохучух теший,
Ма белаш кхин цкъа а цхьаьнна а хорам.

* * *

Безаман а, доьзалан а сий лардеш,
цамгарца меттахъ бежа некъ текхначу ас, сайн
пондаре дина дехар:

Со йоблуш соьца зевне аз декош,
Взначу кІанте сан кост дІахъедеш.
Сан деган къайленаш, безаман некъаш,
Ахъ хийла хъайн матте дерзийра, пондар!

Сан даго лелочу дегІан язонца.
Деган ах хьо лорий, белша тІе тасарца,
Мелла а гена некъ, вайшимма бадорца.
Вайн Даймохк хестийра, сан хьоме пондар!

Со йоблхуш, соьца лекха лам хестош,
ГІелъелла йисча, луьста хьун техкош,
Эсала мох хуьлий, баланаш лелхош,
Йиш-ваша хьох дора, сан хьоме пондар.

Ткъа хІинца-м хьо лаьтта, соь гІийла хьобжуш.
Хьо соьха цамгаро къасторна кхобруш.
Ас ховха куьг хъаькхна, хьуо озор лобхуш.
Къинхетам сох бина, хьобжу-те пондар?

Дийцалахъ, дийцалахъ, дезначу халкъе,
Дуьнене бIаьрг кхарсто дегIан ницкъ эшар
Буьрсачу Iожалло кховдаяхъ лаьтте,
Сан къина, аз доккхуш, бекалахъ, пондар.

Хьайн йовхо лолахъна яьхначу кхерча.
Безамна латталахъ доьзалан баьрчехъ.
Сан деган къайленаш хьоь жетта боьлча,
Сий-тIалам ларбе бах алалахъ, пондар.

Даймехкан лаьмнашка, зевне аз декош,
Язйина сан эшарш, халкъана хазош.
Массо а ненан дог машарца делош,
Ирсаца хIоранна бекалахъ, пондар!

1976 шо. Зандакъа.

Буьйсане дийцар

Буьйса, ас сайн бала боькъур бу хьаьнца?
Сан дагах кхетац-кха хиъча со дийца
Цамгарна язъелла меженаш сецча,
Хьо йоцург кхетац-кх сан дагах, буьйса.

ДегIера сайн лазам накъосте балхийча
Ницкъ эшна, гIо хир ду моттарна, хиъча
Дуьйцучух ша кхета, тидам а ца бича,
Бала, хьо сан дагна базбели тховса.

Йоьдий ас Iаьткъинарг доьзалшка дуьйцу:
Жималлин паналло тидаме ца эцча
Кхин дийца вацарна, балано со лаьцча
Сан дог, ахь алахьа, со хьаьнца латкъа?

ТIаккха сан аз доцуш, мотт лебар доцуш,
БIаьргехчу хишца, сайн лазар а дай деш
Мел лайна халонаш, къизалла юьйцуш
Хийла ас гIелйина хьийзи-кх хьо, буьйса.

Буьйса, ахь дийцалахь дезначу халкъе,
Адман дог доцчо яккхарна со беркъа,
Яхарехь эшарна амалш шен шовкъе,
Ларбина сан тешам бийцалахь, буьйса.

Дийцалахъ, дех-ненах сан хьоггуш елхар,
Довзалшка тѣозош дош ала хьегар...
Даймехкан лаьмнашка бѣаьрг кхарсто хьегар,
Халкъе ас сатийсар дийцалахъ, буьйса.

Лозучу дегѣана мотт ца тов тховса,
Дагахъ дерг — дерриг а яздан дац бѣаьрса.
Бѣаьрхиш а догѣанах дазделла серса,
Байна-те стиглара цхьа седа боьжна?

Безамо «талхийнчу» теш хилла лелла,
Буьйса, хьо тховса ма бѣарзъелла еъна,
Ю-те хьо сан коре тѣаьххьара еъна?
Юдика ян дагахъ, ладоьгѣна сецна?

Февраль. 1985 шо.

Весет

Юьртахой, ма гІолаш тІехдовлий цІенна.
Сан ков-керт хеталой кхоьлина хІинца,
Тахана со Іилларх гІоранна эшна,
Сан дог-м даима дисна шух ийна!

Цамгаро дегІ лаьцна, со Іилларх ехха.
МаргІал мотт ца керчаш, со бІаьрга хьежахь,
«Синкхетам дІабайна, хезаш яц» — алий,
Юьртахой, ма гІолаш, суна тІехдовлий.

Ламанан кортош тІе кІац таса йоьлча,
Гуьйренан махо сан дог шелдан доьлча,
Хьомсара юьртахой, оьзда йоІ йовзий,
Чурт юьрта догІалаш, гонах а хьовзий.

Цу гу тІехь кхуьур ду сан цІарца зезаг.
Хьурматна гІовттур бу Даймохк мел безнарш,
«Мацах цкъа хилла бах нохчийн йоІ» — бохуш.
Юьйцур ю тІаьхьено, оьзда цІе йохуш.

Сан чурт хьо, дІаэхарх мел дукха денош,
Мокхазан лам хилий, дисалахь кхузахь.
Сан юьрта хьоькху дарц хьайн букъца сецош,
Кьонахчун дог хилий латталахь гу тІехь.

1977 шо.

Сан лаьмнийн текхар

И текха латтанаш, хІун цатам хилла,
ХІун хаам вайга луш тІетекха вайна?
Воккхачун дош хадош некъах тІехтилла,
Боху-те дайн гІиллакх ларделаш вайга.

Шерашна къена а доццушехъ лаьмнаш
ХІун хало язъелла къинхетам боьху.
Іеначу хъацаршца шун дуьхъа баьцнарш.
Схъабийца мотт боцуш, доьлху-те лаьмнаш?

Я ненан дог дохош кІанта дош аьлла,
Догучу бІаьргийн хиш ца лайна текха?
Я вовшийн барт эгІош да-нана хаьдча
Берийн къа хъаьрчина кІадделла текха?

Ирзера шовда сан дедас даьккхина,
МоггІара бехкинчу цу чуьрчу тІулгаша
Сан кийра цкъа шелбеш, дегІана там бина,
Ойланехъ юьллу со, баханчийн гуламе.

Со-м лаьтта там хилла дуьне а дицлой,
Мехкарша кхоьхьучу шовдане хьоьжуш.
Ерриге а дуьнена гІайгІа а йицлой
Ас шовда кегадо ненан сурт лосьхуш.

Цїеххъана лам текхий, ойланийх йохош
Чам байна хьобжу со доьхначу сурте.
Селхана доьгІнарг тїепаза дохош.
Тхо байлахь дити ахь, март беттан-Іуьйре.

Ма ала: «аренца, дети ду, дешица,
И дерриг схьалур ду, дахар хир тойца!
Ца оьшу, ца хуьйцу Іаннаш а дешица,
Даймахках вохар ду лазаман овца.

Дай-наной шух дина, шу безам хеташ.
Шух хьерчаш Іара тхо-м, ненах бер санна.
Дайн чурташ, дайн керташ, уьш лелла некъаш
Кийра бац букъ тоха Даймахках яьлла.

27.05.89 шо.

Іалавдис ваша лосьху

1944-шарахь берийн цїийнахь вайначу вешеге

Даима санна ойлане а ваьлла,
Тховса наб кжета ца туьгу суна.
ДагайогІу бераллин хала зама,
Бераллехь мацонан хьал жиъна суна.

Уьш дара тІом болу кьизаллин шераш.
МостагІчо хІиттийна халонийн некъаш.
Топ лаццал ша волчо, тІамна беш кечам,
Тхо санна кегийчара берийн цІа лехар

Диц ца ло тхайн наной кхаьбначух тарбеш
Бер хенахь туьйранаш цо тхайна дийцар.
Цхьа доьзал тхайх хилла, тхайн вовшех хьерчар,
Да-нана кхачаре сатуьйсуш хьийсар.

Сан бІаьргаш хьалхахьа йиц ца луш лаьтта
Воккхачу вешех со хьирчина Іуьйре.
Тобанаш а хІиттош, вовшехдахар.
ТІаьххьара вай вовшех къаьстина Іуьйре.

Ваша, ахь жоп лохьа, со кхойкху хьобга.
Хьо дийна вац аьлла, дог диллац хьобха.
Со мича вала-те, муьлхачу лома?
Хьуна сайн аз хазо, вала со тІома?

Бераллехъ левзинчу вайн некъийн лорца,
Ченалахъ ас лобху хъан когийн тача.
И каро ницкъ эшча, сан бѣаьргаш боьлху.
Даима дог кхойкху, хъуна тѣе кхача.

Ямартчу даге

Хаалахъ хьо зуда йоций,
Ахъ йовлакх лелорах коъртахъ.
ЙоІ-зуда хиларх ца тоьий,
Эхъ-бехках хьо ларлуш яцахъ.

ОьГазе хьайн хьаж-юкъ хебарх,
Тап-аьлла хьо таьІна леларх,
Суна-м хьох «малик» хили,
Халла бен ца хьожуш хьала.

Вайн дайша хиллийца олуш,
ЧІархечух кхерам бац олий.
Тийначух ма теша баьхна,
Дайн кица бакъ хилла деьна.

Кьонаха ма хета верриг,
Куй лелош и хиларх лекханиг
Цо дийцарх бакъдоцурш, тардеш,
Нехачул шен зуда хестош.

ДІо йогІуш цхьаь шена гича,
Дог цІенна шега йистхилча.
Дуьхьал схьа хаза вистхилла
ТІаьхьашха дош... олуш хилча.

Хаийла, хІай божа, хьуна,
Кьонаха хьо ванне воций.
Тешаме жІаьла а тоьлий,
Харц бага леечу адамал.

Кхоьल्लीна со хиларх зуда,
ДІахьаьжна могушалла хеттарх,
Хьо санна ямартчу дегІах
Чекхиййла йина ю ойла.

Турпалчу ден цІийха яьлла,
Оьздачу нанас Іамийна,
Хьох оьзда цІен деши делча,
Ас сайн сий хуьйцур дац цуьнца.

1985 шо. Ножай-Юрт.

Литтина тешамен дахар

Тіехъаъжна дегІан куц гича,
Мобттур-кха, дог ду хъан оьзда.
ХІусамдас хьо доттагІ лаьрча,
ГІиртир-кха шун герго дазда.

Хийлаза хьо вогІуш вайча
КІадъяларх, мерза дош лобхуш,
«Тхан керт-ков хъайн лара» баьхча,
Хьо-м хилла ала дош лобхуш.

Тахана хъешийн лерамца
Гуламехъ дехар дича,
Ас, нанас, пондар лакхарна
Хьуна-м сох кхардам хилла.

ЛадогІал сан дешнийн маьІне.
ХІусамдас зийна ду лелар.
Литтина тешамен дахар,
Оьздачу амалехъ Іеткѣа.

Вайн дайша уггаре лаьррарг
Хьаша-да лобруш тІеэцар.
ДегІаца оьзданга велларг,
Виц ца веш тІаьхьено вийцар.

Пондаран аз деха декарх,
Со кѣжна хетаре йийларх,
Дац хьуна дуьненчохь цхьаьннан, —
Ала дош похчочун нанна!

1985 шо. Ножай-Юрт

Варийлаш, доттагІий

Ма хаза зама ю вай цхъаьна йоккхуш,
Самукъне деларца, дека вайн аьзнаш,
Тахана дІахъабдича вайх цхъаммо бІаьргаш,
Ма дагалоьцур ю, яхна хан лосьхуш.

Цо йина забарш а, дешнийн маьІнеш а
Кер-кере дахарца дуьйцур ду ваьшлахь.
Оьмарехь даима а тешаме ваьхнарг,
Іаламо вуьйцур вац маьттаза ша лахь.

Варийлаш, доттагІий, белхан накъостий
Дог цІенна шу дезаш, шуна тІе гІерташ,
Шу дезаш лийринчу дог-ойла хайй,
Со дагалацалаш дІаэхарх шераш.

Йиц ца еш кхачалаш яьхначу керта,
Буц ялахь лалур дац доттагІийн некъа.
ЦІерашца шу хьехош, безамца лосьхуш,
Шу лардо сан доьзал бицбай ма гІолаш.

ДогІалаш, сан кош тІе стов диттан синтар.
Сатийсам дІаоьзна гІоттур ду ІиндагІ.
ГІа ластош техкаре и дийлахь шайна,
Ларалаш йиц ца еш даима шайца,

Нана-латта

Дуьне, хьо массарна а кхоьल्लीна деза.
Мел яхарх кІордор дац дезначун дагна.
Дависарг, оьмарца доцуш цхьа доза,
Кхин дІа а хьо хаздан ницкъ белар соьгахь.

Шераш тІехтиларх, къано тІетийжош.
Сан нуьре бІаьргашна марха тІе хьийзарх.
Шел къаьхьаниг кхин йоцуш Іожалла ягІахь,
Дуьне, деззашехь хьайх къаьстий хаалахь.

Бераллехь леллачу Даймехкан бешахь,
Ойланехь йоргІачу боларехь ловзу.
Къаналло со йигарх бІаьрзечу хена,
Синпхенаш детталуш халонца къовсу.

ХІун де ас, ницкъ бац-кха Іожалца къовса.
Хийла а къонахий цо баьхьна лаьтте.
Довзалийн со нана, сан нана латта,
Хьан мара йогІуерг, йохъян хьо кховса.

Дедайша хьистина сан нана, латта.
Бамбин мотт хилий, овхалахь дегІах.
Нана шен берана санна тІехьаьвзий,
Хьо доггах дезначух къинхетам белахь.

Къонахчух цахиларх бІаьргех хи далар.
Дицлац-кха со тевеш, ахь сайга аьллар.
«Ма велха, вайшиъ-ма дІакъаьстар ваций,
ХІан, урс ду, лелор ахь безамна» алар.

Шовзткъа шо зама ю вай вовший ганза
ХІоразза неІ йоьллуш, со вулу хьо ларван.
Дайма дог кхойкху хьуна тІе кхача,
ТІаккха сан валар а хир дар-кха маьрша.

Иллеш дуйту ас

Дуьнене гийла бIаьрг кхерстош,
Корашкахь ас ларйо аре,
Гуьйрено диттийн гIаш эгош,
Сов хьалхе кхечи-те кхане?

Сан а ма яра сайн зама,
Къоналло, хазалло хьобстуш.
Балдаш тIехь баьллийн бос база,
ЦIарца со еха юрт лобхуш.

ХIетахь ас, чIагIо еш дагца,
Даймахка баржийна безам,
Яхарехь тешамна яьцна,
Кобртаниг хаьржира лерам!

Ца йоблху, къаналло яхьарх,
Хьаналчун яхар дац эхье.
Кхолламо сов хьалхе лацарх,
Иллеш ду ас дуйтуш яхье.

Сан иллеш, яхье а дуйлуш,
Декар ду, лаьмнийн зов эцна.
Ас даим бахамах ца хуьйцуш,
ДоттагIийн лерамаш лехна.

Со яьхначу юьртахь

Сан дагахь ма дукха дара,
Юьрта еача дийца дитна,
Бовха безам даим бара,
Шуьга сайн дог делхо лиьна.

Коьрто ойла денна йина,
Ца еьна со — шун йоI — ала.
Ас дог чIагIдеш дуй биьна,
Шух ца яла, сан сих яла.

Ас хестийна луйста хьаннаш,
Со тIейоьхуш тихкирий-те?
Зезаг кхиьна Зандакь-лаьмнаш,
Сан аз локхуш дийкирий-те?

Кхиьнехь кьона маргIалш новкьахь,
Сан когийн лар дIа ца яйна.
Шайн кьоналлийн хазчу зовкхахь,
Мехкарийн куц суна тайна!

Йогуш кхаьчча, сайн дайн юьрта,
Ас йоккхаш айбо корта,
ХIун ду кхузахь хийра дагна,
Йогуш хилча со шух хьаьгна!

1985 шо. Ножай-Юрт.

Ч У Л А Ц А М

Зандакъара зезаг	4
Суна хьо вицлур вац	5
Нобшка	6
БІаьсте йогІу	7
Юрт набарха самайолу	8
Студентийн беш	9
Езначу йоІе	10
Сайн йоІе	11
Декъала хуьлда хьо, сан кІант	12
Аэропортехь	13
Нанас йоІега	14
ХІоранна а оьшург	15
Со-м хьох тийшира	16
Сийна бІаьргаш	17
Сан кьоналла	18
БІаьстенан куц хийцина	19
Хаац суна-м	20
Лаьар-кха дагна	21
Сан дог-ойла кьона ю	22
Хазаллийн пайда бац, гІиллакхе яцахь	23
Дагалецамаш	24
Нана	26
Даима гаре сатуьйсу	28
Ненах кьастар	29

Суьйренца ойлаеш	30
Ден дош	31
Тіеман ветеранашка	32
Хьийзайо ойлан	33
Кхо кІант тіамехь веллачу нанна	35
Тіемалочо тіаьххьара доттагІчуьнга дина весет	36
Гадаев Мохьмад-Салахьан 80 шо кхочуш	38
Тахана сапаргІатдалар	40
Кху заманна	41
Керлачу шаре	43
Даймахке	44
Нохчийчоь	45
Шичега кехат	46
Яхаран накьосте	47
Хир яр-кха реза	48
Ткье шолгІа гуьйре	49
Накьостана	50
Безам бешахь ца кхиало	51
Кхузза везий хьо-м	53
Безаман зезаг	54
Ма алалахь	55
Кхоьрий со-м	56
ХІусамдега	58
Гу тіера дарц	59
Дарце	60
Дуьненнал баркаллаш	61
Тіаьххьара горгали	63
Юрт къастийначуьнга	65
Оьздачу кІанте	66
Довзалхо изшарна къаьстинчарна	67

Дош шалхачу кІанте	.	.	.	.	.	68
Кхоам бу-кха	.	.	.	.	.	69
Ангалин хьаша	.	.	.	.	.	70
Пондаран аз	.	.	.	.	.	71
Юьртахошка	.	.	.	.	.	73
Безаман а, доьзалан а сий лардеш...»	.	.	.	.	.	75
Буйсане дийцар	.	.	.	.	.	77
Весет	.	.	.	.	.	79
Сан лаьмнийн текхар	.	.	.	.	.	80
Іалавдис ваша лосьху	.	.	.	.	.	82
Ямартчу даге	.	.	.	.	.	84
Литтина тешамен дахар	.	.	.	.	.	86
Варийлаш, доттагІий	.	.	.	.	.	88
Нана-латта	.	.	.	.	.	89
Иллеш дуйту ас	.	.	.	.	.	91
Со яьхначу юьртахь	.	.	.	.	.	92

Амаева Маша (Маржан) Ималовна

ДАХАРАН НЕКЪ

(На чеченском языке)

Редактор И. И. Эльсанов

Художественный редактор И. И. Джансуева

Технический редактор Н. Ф. Палихова

Корректор А. А. Виситаева

Сдано в набор 21.05.92 г. Подписано в печать 20.07.92 г.

Формат 60х84 1/32. Бумага № 2 офс.

Гарнитура школьная. Печать высокая.

Усл. печ. л. 2,79. Уч.-изд. л. 2,33.

Усл. кр.-отт. 2,79. Тираж 1000.

Заказ № 2202 Цена договорная

**Издательско-полиграфическое объединение «Книга»
Государственного комитета по информации и печати
Чеченской Республики. 364907, Грозный, ул. Суб-
ботников, 35.**